

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 24/22
Møtedato: 15.03.2021
Journalnummer: 2022/1550

ORIENTERING OM RAPPORTERING JUREVAL

Evaluering av rettsvitenskapelig forskning i Norge (JUREVAL) ble gjennomført 2020/21. Hovedmålet med evalueringen var å vurdere kvaliteten på norsk rettsvitenskapelig forskning. Den belyser også rammebetingelsene for rettsvitenskapelig forskning i Norge og dens relevans for sentrale samfunnsområder. Evalueringen inneholder anbefalinger til institusjonene, Forskningsrådet og departementene.

Evalueringen av Det juridiske fakultet, UiB, er tilgjengelig [her](#) og det vises i den forbindelse også til orienteringen til fakultetsstyret i sak 90/21.

I brev datert 18. november 2021 ber Forskningsrådet institusjonene som har deltatt i evalueringen om tilbakemelding på fem punkter:

1. Hvordan opplevde institusjonen evalueringsprosessen, med særlig vekt på muligheten for å tilpasse mandatet for evalueringen til institusjonens formål og strategiske mål?
2. Hvordan har evalueringen blitt mottatt ved institusjonen?
3. Hva anses som det viktigste å følge opp for institusjonen?
4. Hvilke planer har institusjonen for oppfølging av evalueringen?
5. Hva bør Forskningsrådet og departementene følge opp i lys av evalueringens anbefalinger?

Vedlagt følger fakultetets tilbakemelding til Forskningsrådet.

Saken legges frem til orientering og diskusjon.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

08.03.2022

ØLI

Vedlegg:

1: Innspill fra Det juridiske fakultetet UiB om evalueringsprosessen i JUREVAL og oppfølgingsarbeidet

Innspill fra Det juridiske fakultetet UiB om evalueringsprosessen i JUREVAL og oppfølgingsarbeidet

Innledning

Det juridiske fakultet takker for muligheten til å komme med innspill til evalueringsprosessen og oppfølgingen av anbefalingene i rapportene fra komiteen.

I brev datert 18. november 2021 ber Forskningsrådet institusjonene som har deltatt i JUREVAL om tilbakemelding på fem punkter:

1. Hvordan opplevde institusjonen evalueringsprosessen, med særlig vekt på muligheten for å tilpasse mandatet for evalueringen til institusjonens formål og strategiske mål?
2. Hvordan har evalueringen blitt mottatt ved institusjonen?
3. Hva anses som det viktigste å følge opp for institusjonen?
4. Hvilke planer har institusjonen for oppfølging av evalueringen?
5. Hva bør Forskningsrådet og departementene følge opp i lys av evalueringens anbefalinger?

For alle involverte er det sentralt at oppfølgingen skjer på grunnlag av en dekkende beskrivelse av den faktiske situasjonen for rettsvitenskapelig forskning. Fakultetet vil særlige trekke fram at komiteen mener at ressursituasjonen for de rettsvitenskapelige miljøene nasjonalt er tilfredsstillende ("The Committee finds that funding of the legal discipline in Norway as a whole provides a sufficient basis for producing legal research of high quality." (s. 39)). Denne konklusjonen er basert på et ekstramateriale fra Forskningsrådet om innvilgelsesprosent (fotnote 12, s. 28).

Oppfatningen om god finansiering samsvarer dårlig med situasjonen ved fakultetet og vi vil derfor innlede innspillet med å svare på spørsmål 3. *om hva fakultetet anser som det viktigste å følge opp* med en redegjørelse av tallmaterialet som virker å ligge til grunn for konklusjonene om finansiering og hvordan dette har betydning for oppfølgingen. Vi svarer så på de resterende spørsmålene og avslutter innspillet med oppfordringer fra fakultetet.

3. Hva anses som det viktigste å følge opp for institusjonen?

For fakultetet er det avgjørende å følge opp unøyaktigheter i datagrunnlaget som informerer oppfatningen om at rettsvitenskapen er godt finansiert. Det er viktig å avklare uoverensstemmelse mellom den nasjonale rapporten og institusjonsrapporten når det gjelder finansiering, før vi kan vurdere de konkrete anbefalinger om mer spissede satsinger, konsentrasjon av forskningsmiljøer og mer internasjonalt fokus, som alle avhenger av en balansert oppfatning av finansieringssituasjonen til rettsvitenskapen.

Ettersom konklusjonene knyttet til finansiering ikke oppleves som treffende, har fakultetet sammenlignet materialet fra Forskningsrådet med egne registreringer. Som kjent ble disse dataene bestilt av komiteen etter at egevalueringsrapportene var levert. Tallene for fakultetet er relativt små, slik at om noen prosjekter feilføres vil det få stor innvirkning på tilslagsprosent. Enkelte klassifiseringer kan også diskuteres. Fakultetet presenterer her de foreløpige funnene, og går gjerne i dialog med Forskningsrådet både om tallmaterialet og hvordan enkeltprosjekter bør føres.

- A. *Det er manglende samsvar mellom fakultetets egne registreringer av innsendte søknader og bevilgninger og tilsvarende tall fra Forskningsrådet.*

Det vises til tabell 2-2 i den nasjonale rapporten (s. 18) - “*Research Council of Norway, applications for research projects, faculties of law and social sciences, rejections, grants, total amount granted as a percentage of the total number of applications, 2010–2019*”. Egne registreringer indikerer en underregistrering av antall søknader og dermed en overvurdering av innvilgelsesprosenten for vårt fakultet.

Korrigert tabell 2-2 (utdrag) – oversikt over søknader om forskerprosjekt, Det juridiske fakultet, UiB

Antall søknader	Avslag	Bevilgning	Sum	Innvilgelsesprosent
Fra tabell 2.2. i rapporten				
FRIPRO	15	2	17	12 %
Forskningsprogram	9	2	11	18 %
Egne tall				
FRIPRO	21	2	23	8,7 %
Forskningsprogram	16	3	19	15,8 %

Vi mener at vi har fulgt kriteriene for uttrekk av data (pivotering) slik disse er forklart for panelet i dokumentet “The Evaluation of Legal Research in Norway – Overview of application to the Research Council of Norway”, men mangel på samsvar tilsier et behov for en nærmere gjennomgang av datagrunnlaget.

- B. *Det er manglende samsvar mellom fakultetets egne registreringer over inntekter fra forskerprosjekt i perioden 2010 – 2019 og tilsvarende tall fra Forskningsrådet*

I den nasjonale rapporten (s. 28) vises det til at Det juridiske fakultet, UiO, har inntekter fra Forskningsrådet på NOK 112 millioner kroner i perioden 2010 – 2019, mens Det juridiske fakultet, UiB, har en tilsvarende inntekt på NOK 25 millioner. ¹

Disse tallene er antakelig hentet fra tabellen “Funded Research Projects” som ble forelagt panelet (og ettersendt til fakultetet i januar 2022). Ser vi nærmere på denne tabellen, viser det seg at ett av forskerprosjektene ved Det juridiske fakultet (UiB) er utelatt.² Dette skyldes mest sannsynlig at prosjektet ikke er registrert under “Det juridiske fakultet, UiB” i Forskningsrådets egen database (excel-dokument som ble gjort tilgjengelig for fakultetet i oppstarten av JUREVAL). Hvis vi korrigerer for dette, vil inntektene være **NOK 31 millioner**.

- C. *Det er flere søknader og innvilgede prosjekter ved Det juridiske fakultet, UiO, som ikke er definert som rettsvitenskap.*

Ifølge Forskningsrådet er det ikke tatt hensyn til hvilke *fagdisipliner* forskerprosjektene er merket med så lenge ett av de juridiske fakultetene er ført opp som prosjektansvarlig. Ved UiO er flere av

¹ For ordens skyld burde det ha vært presisert at disse tallene gjelder inntekter fra *forskerprosjekter* (de totale inntektene fra Forskningsrådet er betraktelig høyere for både UiO og UiB).

² Dette gjelder pnr 255586 – “Legal governance in land use planning. Balance between national and municipal power and between private initiative and public control” under programmet DEMOS.

forskerprosjektene som har/har hatt bevilgning oppført med fagdisipliner som “*Samfunnsvitenskap - tverrfaglig*”, og det fins også eksempler på innvilgete prosjekter med fagdisipliner som “*Sosiologi*” og “*Matematikk/Naturvitenskap*”, men altså uten at “*Rettsvitenskap*” er listet opp i tillegg. Videre er flere av søknadene som er sendt inn, men som har fått avslag, kun merket med “*Språkvitenskap*”, “*Geofag*”, “*Kriminologi*” og “*Filosofi*”. Noen av disse tilhører Institutt for kriminologi og retts sosiologi, mens andre ikke ser ut til å være markert med institutt-tilhørighet - kun “*Det juridiske fakultet*”.

I oppstarten av JUREVAL ble det sagt at søknader/prosjekter under Institutt for kriminologi og retts sosiologi ved UiO ikke skulle inngå i dataunderlaget. Det kan se ut til at dette likevel er gjort, og dette gir et misvisende bilde av finansieringssituasjonen for rettsvitenskapelig forskning.

Som sagt går vi gjerne i dialog med Forskningsrådet om tallmaterialet.

Konklusjonen slik den nå står om en brukbar innvilgelsesprosent kan ha uheldige konsekvenser for fagmiljøene. Det er fare for at behovet for tiltak i finansieringsapparatet av overordnet strukturell art blir nedskalert til et institusjonelt ansvar om å øke søknadsvolum og tilslagsprosent. Fakultetet erkjenner selvsagt at det er et behov for å øke kvaliteten på søknadene og også antallet søknader. Samtidig er vi i en arbeidssituasjon med svært høye forholdstall, et undervisningsregnskap som ikke går opp, utfordringer med rekruttering og langsiktig bygging av solide fagmiljøer. Komiteen påpeker også at finansieringen blant de deltakende institusjonene er svært skjev (s. 5), og at områdene juss og bærekraft, helse og farmasøytisk rett, arbeidsrett og privatrett (s. 35) krever ekstra oppfølging i samarbeid med Forskningsrådet.

1. Hvordan opplevde institusjonen evalueringssprosessen, med særlig vekt på muligheten for å tilpasse mandatet for evalueringen til institusjonenes mål og strategiske mål?

Samarbeidet med Forskningsrådet, NIFU (sekretariatet) og evalueringsskomiteen var godt. Bruken av referansegruppe med dekaner og ledere fra institusjonene, for å fastlegge hensiktsmessige rammer for evalueringen, bidro til viktig kunnskapsdeling og forankring ved institusjonene før startskuddet for evalueringen. Spørsmål fakultetet hadde av praktisk og faglig art i evalueringssprosessen, ble alltid avklart raskt.

Fakultetet utarbeidet fire punkter til mandatet som gjenspeiler breddeuniversitetets samfunnsoppdrag, de to strategiske periodene i evalueringssperioden og satsingen på ph.d.-segmentet. Om og hvordan disse institusjonsspesifikke punktene ble benyttet i evalueringen er uklart. Det er dermed også uklart hvilken verdi muligheten for tilpasninger i mandatet hadde for institusjonen. Dette skyldes først og fremst at

- forholdet mellom protokoll og mandat forble uavklart: I JUREVAL la protokollen vekt på at forskningen skulle vurderes i et internasjonalt lys. Felles for de juridiske miljøene i Norge er at store deler av forskningen er på nasjonale/nordiske forhold. Det internasjonale aspektet synes likevel å ha vært avgjørende for graden av selvbestemmelse i utforming av mandatene og videre for resultatene av evalueringen.
- kvalitative data fikk mindre vekt enn det som ble forespeilt i prosessen: Mesteparten av materialet som ble lagt til grunn for evalueringen var av kvantitativ art til tross for at det ble kommunisert at dette skulle være et supplement. Det materiale som var kvalitativt, som for eksempel utvalget av publikasjoner, ble på grunn av rammene i protokollen dreid i retning av kvantifiserbare artikler i internasjonale tidsskrifter, selv om fakultetet oppgav monografien som det viktigste grunnforskningsbidraget for å forstå fakultetets aktivitet de siste ti årene.
- Fakultetets strategi ble både redskap og objekt for evalueringen: Institusjonenes strategier ble beskrevet som redskaper for å utforme presise evalueringsskriterier. Samtidig var strategiene gjenstand for evaluering. Strategiene fikk dermed en dominerende posisjon i evalueringen som

ikke tar høyde for at aktivitetene i fagmiljøene er drevet fram av andre hensyn enn for eksempel krav fra sentral ledelse og bevilgende myndighet.

Fakultetet opplevde det positivt at kommunikasjonen med Forskningsrådet fremstod som basert på en felles interesse om å øke kunnskapsgrunnlaget om rettsvitenskapens egenart og rolle for videreutvikling av finansieringsvirkemidlene og hensiktsmessige samarbeidsflater mellom departementene og forskningsinstitusjonene.

Oppfølging av evalueringen bør bygge videre på det etablerte samarbeidet og ha som mål å skape større rom for rettsvitenskapen i det nasjonale finansieringslandskapet.

2. Hvordan har evalueringen blitt mottatt ved institusjonen?

Fakultetet har benyttet JUREVAL-prosessen til å samle materiale om institusjonen. Involvering av de faglig ansatte gjennom samtaler, allmøter og informasjonsskriv i innsamlingsarbeidet og utarbeidelsen av egevalueringsrapporten, formidlings-casene og impact-casene, har gitt innsikter om forskningsaktiviteten de siste 10 årene som er verdifulle for fakultetets arbeid med ny strategi fra og med 2023.

Evalueringprosessen og -resultatene har blitt mottatt med interesse og en viss ambivalens, særlig fordi evalueringen synliggjør ulikhetene mellom forventningene som apparatet rundt forskningsinstitusjonene har til kvalitet, og hvordan forskningsinstitusjonene selv forstår og benytter begrepene. Komiteen finner at oppfatningen av kvalitet er forskjellig ved de ulike institusjonene og oppfordrer de rettsvitenskapelige miljøene til å reflektere rundt kriterier for kvalitet med mål om å finne en felles forståelse (s. 34). Her vil vi påpeke at det også er behov for refleksjon om ulikheter i forståelsen av kvalitet mellom de vitenskapelige miljøene, Forskningsrådet og myndigheter og at kvalitetskravene for Forskningsrådets vurdering av forskningens kvalitet bør gjennomgås. Som nevnt på lanseringen av JUREVAL-rapportene den 24. november, ønsker Det juridiske fakultet ved UiB å invitere til et nasjonalt symposium der kvalitetsforståelse i rettsvitenskapen drøftes.

4. Hvilke planer har institusjonen for oppfølging av evalueringen?

Evalueringen inngår som en av flere kunnskapsressurser i fakultetets arbeid med ny strategi fra 2023. Fakultetet ser ellers evalueringen i sammenheng med andre prosesser som vil ha betydning for finansiering av rettsvitenskap, for eksempel revidering av porteføljeplanene til Forskningsrådet der fakultetet særlig har tatt ansvar for UiBs innspill til porteføljeplanen for «Demokrati, styring og fornyelse». Fakultetet ønsker å ha dialog med Forskningsrådet om følgende punkter i det videre arbeidet med oppfølging av evalueringen:

- Tilrettelegge for høy kvalitet i søknader om eksternfinansiering gjennom å balansere økt innsats fra fakultetet med arbeid for å bedre rammene for rettsvitenskapelig forskning.
- Utrede ressursituasjonen der nasjonale data kvalitetssikres opp mot situasjonen ved institusjonene. Dette gjelder særlig prosjektinnvilgelse og forholdstall. Med riktig utgangspunkt vil man kunne utvikle hensiktsmessige tiltak for bygging av solide fagmiljøer.
- Se på organiseringen av forskningen og forskergruppens rolle for å beholde bredden og ivareta rettsområdene, men samtidig legge til rette for tverrgående forskningsaktivitet på internasjonalt nivå.
- Utarbeide en mangfolds- og likestillingsstrategi.
- Synliggjøre rettsvitenskapens oppfyllelse av samfunnsoppdraget.
- Klargjøre utdanningens rolle for kvalitet i forskning. Benytte den tette koblingen mellom utdanning og forskning som et fundament for videreutvikling av institusjonen.
- Bygge ut forskerlinjen for å utdanne flere masterkandidater med forskerkompetanse.

5. Hva bør forskningsrådet og departementene følge opp i lys av evalueringens anbefalinger?

Forskningsrådet bør dra nytte av de styrkene i rettsvitenskapelig forskning som påpekes i JUREVAL-rapportene og legge til rette for samarbeidsflater nasjonalt. Beskrivelsene i den nasjonale rapporten bygger i stor grad på sammenligning av tall på publikasjoner, prosjekter, engelskspråklige tekster etc. Dette er delvis interessant, men tegner et bilde som vi allerede kjenner. UiO er størst og publiserer mest osv. Den nasjonale rapporten hadde tegnet et mer interessant bilde av rettsvitenskapen om den undersøkte hvordan miljøene utfyller hverandre, hvilke samarbeidsflater som finnes og hvordan rettsområdene ivaretas i et nasjonalt perspektiv. For videreutvikling av rettsvitenskap er konkurranseaspektet og tallfestede forskjeller mindre interessant. Om norsk rettsvitenskap skal nå gjennom i Horisont Europa, et mål komiteen anbefaler at institusjonene bør ha, er det samarbeidsflater som må dyrkes.

Justisdepartementet burde komme sterkere på banene med konkrete innspill til finansieringssystemet og rettsvitenskapens rolle i forskning på de strukturelle sidene ved dagens lovgivingsstrategier. En sentral del av samfunnsstyringen skjer gjennom rettslige virkemidler, samtidig som det er begrenset med forskning på den rettslige reguleringen. Den blir stadig mer kompleks, endres hyppigere, og må i stor grad forholde seg til internasjonalt rammeverk (og her er særlig EØS-retten sentral).

Forskningsrådet bør bruke JUREVAL som en anledning til å gå gjennom hvordan de forvalter forskningsmuligheter for rettsvitenskapen. Gjennomgående for Forskningsrådets styrende dokumenter er at rettsvitenskap sjelden nevnes. Vi vil minne om at rettsvitenskapen har en egen metodisk tilnærming og at samfunnet vil være tjent med at statenes viktigste styringsverktøy – rettsreglene – blir utforsket i større omfang og detalj ved hjelp av denne metoden.

Avslutning: oppfordringer fra UiB

Fakultetet vil som sagt invitere Forskningsrådet til en dialog om bruk av tallmateriale som vi oppfatter som unøyaktig. I kjølvannet blir spørsmålet om følgende to påstander fra evalueringen er godt nok dokumentert til å kunne legges til grunn for tiltak:

- *Det er «god finansiering» av rettsvitenskap nasjonalt.* Er kvaliteten på tallmaterialet og kategoriseringene dette bygger på god nok til å konkludere med dette?
- *Rettsvitenskap har lik innvilgelsesprosent som samfunnsvitenskap.* I og med at de rettsvitenskapelige miljøene har utfordringer som ikke preger samfunnsvitenskapen blir dette et upresist og lite konstruktivt utgangspunkt. Rettsvitenskapelige fagmiljø har svært dårlig forholdstall mellom studenter og lærere, store utfordringer med å opprettholde kjernefag i utdanningen og problemer med å skaffe ekstern finansiering til rettsområder som er grunnleggende for den juridiske profesjonen. Med ny evalueringsmodell skulle det kvantitative materialet supplere kvalitative beskrivelser. I konklusjonene om ressursituasjonen har både kontekst og historikk falt ut, til fordel for et tallmateriale som virker å ha store mangler.

Bunnlinjen for oppfølgingen av JUREVAL bør være at det stadig økende behovet for **juridisk ekspertkompetanse** i grunnforskning, temabasert forskning og anvendt forskning, må anerkjennes ved at **forskning på rettsregler og -systemer** får en tydelig posisjon i framtidige satsinger og programmer innen forskning og høyere utdanning.